

Kirja-arvostelu:

Apua urakehitykseen - Kohti uusia mahdollisuuksia?

Karoliina Jarenko & Jenni Kankkunen (2021)

Kohti - Ketterän urakehityksen työkirja.

Tuuma-kustannus Jyväskylä. 296 s.

Merja Sinkkonen

YTT, yliopettaja

Tampereen ammattikorkeakoulu,

sosiaali- ja terveysala

merja.sinkkonen@tuni.fi

Annukka Tapani

YTT, yliopettaja

Tampereen ammattikorkeakoulu,

pedagogiset ratkaisut ja kulttuuri

annukka.tapani@tuni.fi

Kohti – Ketterän urakehityksen työkirja on suunniteltu ”jokaiselle työikäiselle työkaluksi oman uran johtamiseen”. Kirjan taustalla on ajatus työelämän nopeasta muutoksesta ja kirjassa esitetyistä näemyksistä, jonka mukaan 30–70 prosenttia osaamisestamme vanhenee lähivuosien aikana. Tärkeimpinä nykypäivän toimintamalleina nähdään jatkuva liikkeessä pysyminen ja oppiminen, uteliaisuus, keikeilut, vahva toimijuus, sisäinen motivaatio sekä itseohjautuvuus. Kirjan mukaan noin viidesosa työntekijöistä sopeutuu tähän hyvin, noin viidesosa on lähes pudonnut keltasta ja kolme viidesosaa tarvitsee tukea ja työkaluja uusien toimintatapojen

ja ajatusten omaksumiseen. Tämä kirja on työkalu, jolla tuetaan paitsi yksilön urakehitystä, myös organisaation kehittymistä ja ketterää oppimista.

Tässä arviossa tarkastelemme teoksen antia käytännön korkeakouluopetuksen ja uraohjaamisen sekä niiden kehittämisen näkökulmasta. Kokonaisilmeestä voi sanoa, että kirjan lähestymistapa on raikas ja luova, ajatuksia herättävä ja uramatkalle kutsuva. Kirjassa käytetään ilmeikästä kieltä ja monipuolisia pohdintatehtäviä ja -testejä. Uraohjauksen nosttaessa päätään oppilaitosmaailmassa opintojen ohjauksen ohessa kirja on ohjausalan toimijoille käytäntöjä strukturoiva työväline.

Kirja jakautuu kolmeen osaan: työmi-

nän nykytila, seuraava uratavoite ja seuraavan uratavoitteen toteutus. Ensimmäisessä osassa pyritään kirkastamaan sitä, mitä tällä hetkellä tarjoamme työelämälle ja odotamme työelämltä. Itseymmärryksen lisääntyä hiotaan toisessa osassa seuraava konkreettinen uratavoite. Kolmannessa osassa keskitytään uratavoitteen toteuttamiseen liikahdusprojektien avulla. Nämä liikahdusprojektit edistävät uratavoitetta pienin askelin tai ne voivat olla erilaisia kokeiluja tavoitteen saavuttamiseksi. Tämä toteutusosa on rakennettu yhdeksän kuukauden pituiseksi ja tarkoituksena on, että se antaisi sysäyksen oman tavoitteen aktiiviseen johtamiseen.

Teoksessa on lukuisia konkreettisia harjoituksia, jopa niin monta että harjoituksissa tuntuu olevan teoksen pääpaino ja suurin anti. Sivumääräisesti 25 harjoitusta ja lopuksi yhdeksän kuukauden liikahdusprojektin suunnitteluun keskittyvät sivut vievät yli puolet kirjan sivuista. Ja vaikka kirja jo otsikossaan kertoo olevansa työkirja, tuntuu tehtävien tekeminen käsin kirjan sivuille vieraalta ja vanhanaikaiselta. Jäimmekin miettimän, toimisiko teos paremmin e-kirjana vai olemmeko kokemassa painetun kirjan renessanssia ja uudelleen tulemistä, mikä on tietysti kiinnostava ilmiö sek in.

Kirjan ensimmäinen osa keskittyy työminän nykytilaan. Luvussa keskitytään oman osaamisprofiilin kartoittamiseen. Kirjan alussa määritellään osaamista ja kirjoittajien jaottelua aiheesta. Taitojen perusteella muodostuu työelämässä tarpeellinen työkalupakki. Luvussa on monipuolisia harjoituksia ja niistä taustoitetaan käsitteitä, esimerkiksi motivaatio, ajattelutaidot, määrittelemällä.

Toisessa osassa tarkastelun kohteena on seuraava uratavoite ja siinä tarkastellaan muun muassa mahdollisuusavaruutta, työn tekemisen muotoja ja tavoitteen asettamista. Isossa merkityksessä on kollegiaaliset tai kavereiden kanssa keskustelut. Hyvä anti onkin, että urakehityksen suunnitteluun osallistetaan myös läheisiä ja otetaan esiin se, että usea ihminen on mielissään, jos hänen mielipidettään kysytään. Kirjoittajat kannustavat tällaiseen uudenlaiseen keskustelukulttuuriin.

Kolmas luku käsittelee seuraavan uravaiheen toteutusta ja keskiössä ovat liikahdusprojektit, joiden avulla voidaan suuntaa varmistaa. Kirjoittajat korostavat aika- tauluttamisen, viikko- ja kuukausiohjelmien laatimista, systemaattisuutta ja ajan varaamista ajattelulle. Ansiokasta onkin nostaa esiin ajankäyttöä ja sitä, että kirjan lukijalla olisi aikaa itselle ja omien ajatusten kirkastamiselle, välillä vaikka halkoja hakkaamalla tai muuten tunteita jäsentämällä. Kirja päättyy tehdyn matkan pohdintaan eli reflektioon.

Kirjassa keskitytään varsin konkreettisesti tavalla tukemaan toisaalta itsetunte muksen lisääntymistä ja toisaalta aktiivisen roolin ottamista oman osaamisen lisäämiseksi ja hyödyntämiseksi työmarkkinoilla. Opetus- ja ohjaustehtävissä jo pitkään toimineina meidän on helppo ymmärtää kirjan markkina-arvo – mutta jäämme kaipaamaan sitä teoreettista pohjaa, johon kirja ja sen lukuisat harjoitukset nojaavat. Muutamat maininnat siitä, mitä Einsteinin kerrotaan tehneen (s. 77) tai Humphreyn kehittäneen (s.123) eivät lisänneet kirjan vakuuttavuutta – pikemmin päinvastoin. Osa harjoituksista oli rakennettu yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa ja heidän teoksensa oli mainittu lähteissä asianmukaisesti. Wikipedian käyttäminen lähteenä ei kuitenkaan

kestä päivänvaloa. Esimerkiksi kirjan alkusanoissa otetaan esiin väittämiä osaamisemme vanhenemisesta lähivuosina tai onnellisesti porskuttavista työntekijöistä, mutta näissä väittämissä ei ole lähdemerkintöjä. Teoksen arvoa olisi mielestämme lisännyt viittaukset jo olemassa oleviin uraohjauksen käytänteisiin vaikkapa oppimissopimukseen, ikigaihin sekä erilaisiin oppaisiin, testeihin ja peleihin. Kirjan suurin puute onkin siinä, että viittauksia aikaisempiin tutkimuksiin ei ole ja lähde luettelo on todella lyhyt.

Kohti - Ketterän urakehityksen työkirja -teoksen keskeinen anti on siinä, että se haastaa lukijaa miettimään omia tavoitteitaan ja omaa työuraansa sekä mahdollisesti motivoi liikkeeseen, jota pidetäänkin kirjan tärkeimpänä tavoitteena. Kirjoittamisen tyyli on elävää ja esimerkit, joita mukaan on nostettu, ovat todenmukaisia ja sitä kautta helposti samaistuttavia. Kirjaa on mukava lukea sen selkeän rakenteen vuoksi ja tehtävät on laadittu visuaalisesti houkutteleviksi.

Kaiken kaikkiaan kirja tarjoaa mielenkiintoista pohdittavaa jokaiselle työikäiselle, joka miettii, mikä minusta tulee isona. Kirja tarjoaa hyviä tehtäviä oman osaamisen, motivaation ja tavoitteiden pohdintaan. Se tarjoaa myös hyviä vertaiskeskustelun aiheita. Kirja konkretisoi koulutus- ja työelämässä käytettyjä käsitteitä ja havainnollistaa niitä. Kirjasta voisi hyvin ottaa tehtäviä myös korkeakouluopiskelijoille uraohjauksen tueksi, ammatillisen koulutuksen opiskelijoille motivaation ja itsetuntemuksen kartoittamisen tueksi, ammatillisen opettajankoulutuksen opiskelijoille oman identiteettitarkastelun taustaksi. Tehtävät toimitusivalt hyvin myös vertaiskeskustelun tukena, ja kirjan suuri anti onkin siinä, että ihminen tarvitsee toista ihmistä tullakseen siksi mitä on. Omaksi kokonaiseksi parhaaksi versioksi itsestään.